

Tóth Antal
Nyíregyháza
1954-1958

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet fejezem ki a dolgozat elkészítéséért

Holp András, már elhunyt falukutató lexikális segítségéért valamint

Orosz Antal barátomnak és osztálytársamnak az egyeztetés és a kiadás segítségéért.

ELŐSZÓ

Alulírott Tóth Antal medgyesbodzási kisdíák 1954. szeptember 01-től 1958. június 30-ig Nyíregyházán jártam a Közgazdasági Technikum pénzügyi tagozatára, az érettségi után lakóhelyemre tértem vissza Békés megyébe, az első munkahelyem Orosházán az OTP Banknál volt.

Nyíregyházán a Véső utcai Kollégiumban laktam, Füzesi Imre igazgató úr vezetése alatt.

Mielőtt visszaemlékezéseimet - a Nyíregyházán eltöltött 4 évi tapasztalataimnak megfelelően - papírra vettem volna, el kellett gondolkodnom a fontossági sorrenden.

Tény az, hogy mint a szülőfalumban nem kívánatos kisdíák eléggé megilletődötten és félve érkeztem Nyíregyházára a kollégiumba, ez így maradt az első időben. Ehhez még hozzájött az is, hogy a tanulmányi eredményeim nem voltak és nem is lehettek jók, hiszen egy kicsi faluban végeztem az általános iskolát, ahol az alapok kevésnek bizonyultak a nyíregyházi középiskola elvárásaihoz képest.

Tetézte a bajt, hogy egyszerű paraszt gyerek lévén hosszabb időre és távolra sem utaztam a falumtól, így nagyon nehéz volt megszoknom a helyzetet.

Így tehát különösen a városi osztálytársaimmal szemben nagy hátrányok mutatkoztak.

Osztályfőnökömnek Tarjáné dr. Palicz Rózsának, Füzesi Imre kollégiumi igazgató úrnak, valamint nevelőimnek köszönhetem, hogy ezeket a különbségeket folyamatosan csökkenteni tudtam, és talán a harmadik osztályra már az minimális volt.

A kezdeti időszakra esik, hogy a kollégiumban meg tanultam illedelmesen étkezni és beszélni.

A beszédem szögedies volt, szerencsére hamar átvettem a hivatalos kiejtést Nyíregyházán.

Óriási változást jelentett maga a város nagysága és fejlettsége az én szülőfalumhoz képest.

Ezeket a változásokat az idén megjelent évkönyv hozzászólói is már részletesen bemutatták!

Azonban én ezen felül kiemelném a felnőttségé válásom folyamatában adott kollégiumi és iskolai segítséget, ezeket az alapokat hosszúnak mondható pályafutásom során minduntalan igénybe veszem.

Meg tanultam viselkedni a megváltozott környezetben, és az otthoni évezredes paraszti bölcsességet is még javítani tudta az itt eltöltött idő, amikor is megtanultam a jót a rossztól elválasztani.

Az Igazgató úr mindenre figyelt, minden érdekelte, a legapróbb részletekig tudta dolgainkat, az ellenőrző könyveket szülőként ő írta alá.

Mindennel tisztában volt a nevelt diákjaival kapcsolatban, ugyanez mondható el dr. Kádár Tihamér (Tihi bácsi), Csaba Miklós állandó felügyelő tanárokról és a délutáni szolgálatot vállaló osztályfőnökünkről, Rózsi néniről is.

A szilenciumokon meg tanultunk csendbe lenni és úgy tanulni. Az esti sajtó félórán pedig az aznapi sajtóból kellett tájékoztatást adnunk, így tisztában voltunk a magyar és a világ politikai eseményeivel is.

Iskolai vonalon megörökíteni való volt az a helyzet, hogy korán megtanultuk egy-egy téma másként értelmezését is, előfordult, hogy az Almásy tanár úr délelőtti magyar óráján tanultakat délután a kollégiumban a Kádár tanár úr más vetületben vázolta fel.

A Csaba tanár úr matematika zseni volt, én gyenge tanulóként nem tartoztam kedvencei közé.

Az iskolapadban az osztály legjobb matematikusa a Bányik Jóska mellett ültem 4 évig. Dicséretként kell elmondanom azt, hogy a tanár úr eltűrte, hogy a Jóska dolgozatáról csak az első példát másoljam le.

A jó matematikusnak eltűrte szélsőséges viselkedését, együtt pingpongoztak. Ellentétben a Tihi bácsival, mivel ő többször megkergette Bányik Jóskát az asztal körül, és bezavarta a fürdőszobába.

Talán én elmondhatom, hogy - nagyon mélyről indulva - a KEFE nevelési módszereinek megfelelően váltam emberileg és szakmailag is igazi emberré, a mindenható Isten segítségével.

A közgazdász gondolkodás egy egész életre sajátom lett. Ezt különösen a rendszerváltás után lehetett megtapasztalni, mivel akkor szakmai és egyéni életemben a változásra mindig nyitottnak kellett lenni ahhoz, hogy az újat megtanulhassuk.

Nagy-nagy szeretettel és megbecsüléssel emlékszem ezekre az időkre, hálát adva az Istennek, hogy itt tanulhattam.

Mértékadó vélemények szerint az akkor megszerzett érettségi megegyezik a mai főiskolai diplomával.

Olyan alapokat kaptam, hogy a későbbiek folyamán több típusú közgazdasági és pénzügyi vezetői állást is betöltve, egyszer sem buktam meg.

Továbbtanulva két felsőfokú szakkvizsgát is szereztem az évek alatt, az ebben az időben reálissá növekvő jövedelmem pedig lehetőséget adott az életben való boldoguláshoz.

Közgazdasági Egyetemet végzett feleségemmel ekkor jártunk 3 évenként nyugatra, a maradék években pedig Kelet-Európát fedeztük fel.

Ilyen alapokkal tudtunk előre haladni a rendszerváltás után, jelenleg nyugdíjasként is érzem ezt, amikor a visszakapott földeken gazdálkodunk és menedzseljük azokat.

Ez év szeptember 07-én 60 éves érettségi találkozót tartottunk Nyíregyházán a megmaradt osztálytársakkal.

E napon meglátogattam a mostani telephelyen működő régi iskolámat, és elámultam annak nagyságától, a tanulók számától és a tanári szoba méretétől is.

A most kiadott 100 éves évkönyv 163. oldalán volt szerencsém megjelentetni egy kis dolgozatot az 1956 évi forradalommal kapcsolatban, a „Találkozás Kodály Zoltánnal” című újságcikket is én küldtem be a szerkesztő bizottságnak.

Nagyon segítőkész idegenvezetésben volt részünk, megnéztük a kiállítást és ekkor kaptam igazán késztetést arra, hogy a 4 év nyíregyházi élményeimmel bekopogtassak volt iskolám könyvtárának – archívumának az ajtaján.

E gondolatot tett követte, a vezető tanárnővel megbeszéltem – tanári kísérettel – a részleteket.

Ezen felül az Orosz tanár úrnál osztályfőnöki órán vehettem részt, a már érettségizett, ötödéves diákok kérdéseire válaszolhattam, és jó útravalóval láthattam el őket.

A következő oldalakon adom közre a Nyíregyházán eltöltött 4 év történetét olyan formában, ahogy az velem megtörtént és szerény képességeimmel azt papírra tudtam vetni.

Részletek Tóth Antal „Életem” című önéletrajzi könyvéből

„Általános iskolai tanulói előremenetelem jónak volt mondható, készültem a középiskolába.

Összel iskolakezdés előtt apámmal bementünk az iskolába engem hittanra beíratni.

A Proks Lajos vette fel a jelentkezést és mondogatta apámnak, hogy „Anti bácsi jól meg gondolta, hogy a gyereket hittanra íratja be?”.

Erre apám „Tanító úr a népi demokrácia biztosítja a vallásszabadságot”. Beírtak.

Elkezdődött a tanév és én Orosházára a Gimnáziumba jelentkeztem a középiskolába.

1954 januárjában megkaptuk az első féléves bizonyítványt és nekem egységesen minden tárgyból **elégséges** osztályzat volt beírva.

Természetesen így Orosházára nem vettek föl.

Az iskolát is irányító párt úgy gondolta, hogy a Klerikális reakció képviselői ne járjanak középiskolába.

Ekkor a családi tanács az ügyet megtárgyalta és gondolom, hogy nagyanyám, de anyám is sok-sok rózsafűzért mondott el értem a Szűzanyához.

Tény az, hogy amikor az orosházi elutasítást megkaptam anyám dühösen és ríva bement a Csáky Kálmán igazgató úrhoz.

A Csáky meghallgatta és mondta „Nyugodjon meg Mariska, a fiú ügyét valamilyen módon elrendezem”.

Otthon végeztük a munkákat, befejeződött az aratás, semmi nem történt. Július közepén hordáskor éppen hajtottam a lovakat a búza kévékkel teli vendégoldalas szekéren, amikor Laci öcsém élém szaladva lobogtatta a levelet, ami Nyíregyházáról jött.

Ebben az állt, hogy fölvettek a Nyíregyházi Széchenyi István Közgazdasági Technikum pénzügyi tagozatára.

Szeptember 1-én az első tanítási napon ott kell megjelennem.

Későbbi tapasztalataim alapján az történhetett, hogy **Dr. Merényi Oszkár igazgató, Egyetemi magán Tanár** úgy gondolta, hogy segít rajtam, akit vagy politikai, vagy világnézeti okból eltanácsoltak.

Bizonyosan ezt megkonzultálta **Füzesi Imre kollégium igazgató**-val is és közösen erre az álláspontra helyezkedtek.

A későbbiek folyamán azt is megtudtam, hogy nem csak én voltam ilyen diák, hanem mások is és azokon is segítettek.

Nem pontosan az én felvételi történetemhez tartozik, de Füzesi igazgató úr, későbbi érettségi találkozónkon bevallotta, hogy vasárnap reggel a kollégium

kiskapuját azért hagyták nyitva, ha valamelyik diák éppen templomba szeretne menni akkor ki tudjon menni az ajtón.

Sokszor én is igénybe vettem ezt a lehetőséget, főleg, már akkor, amikor nagyobbacska voltam, és nem kellett mindig a többiek mögött meghúzódva élnem. A katolikus templom nem messzire volt, még a többiek aludtak, addig én oda elmehettem.

Emberek voltak ebben a korban is.

Így telt el 1954 nyara, amikor is apám katonaláda szerű fából készült bőröndöt készített, amibe vittem a cuccomat és sokszor még rá is ültem a nagy zsúfoltság miatt. Ez az időszak volt az un. „fekete vonat” korszaka. Anyám készítette elő a kollégium által felsorolt dolgokat, amit oda vinnem kellett.

Elérkezett az augusztus 31-ei nap, amikor is elindultunk apámmal Nyíregyházára vonattal.

Borzalmas hosszú volt az út, este indultunk és reggelre értünk oda.

Mikor már kivilágosodott apám nézegette a vonatból a kukoricatáblákat és megállapította, hogy a növény vastagsága kb. fele annak, ami nálunk van, tehát arra felé rosszak a földek.

Kis pörge kalap volt a fejemen, Nyíregyházán a Nagyállomásról nem hiszem, hogy kis vonattal vagy villamossal mentünk be a város központjában lévő Véső utca 1. szám alatt lévő kollégiumba, hanem gyalog.

Az igazgató úr felvett, apámmal elbeszélgetett, mindent eligazított.

Sajnos üres szekrény már nem volt így Erdélyi Barna osztálytársammal osztottunk meg egy szekrényen.

Ő jóval idősebb volt nálam, nagyhangú, uralkodásra termett koma volt, zokon vette, hogy az első adandó alkalommal elköltöztem a közös szekrényből.

Apám augusztus 31-én mindent elintézett, ami még szükséges volt, megvásárolta, széjjelnézett, megnyugodott, hogy jó helyen leszek és a délutáni vonattal haza ment.

Nem kísértem ki az állomásra, hanem a főtéren búcsúztunk el.

Szava járása volt neki, hogy „**embereld meg magad fiam**”.

Hát ennek megfelelően próbáltam viselkedni.

Ennek szellemében elindultam a Katolikus Templomba ez csupán egy sarokra volt a kollégiumtól.

Hálát adtam Istennek mindenért, ami velem történt és kértem segítségét az elkövetkezendő időkre.

Sokszor kellett a segítségét kérnem, mert más segítségre, mint egyszerű parasztyerek az ország másik végén, nem számíthattam.

Az első időkben az esték nagyon nehezek voltak, sokszor sírdogáltam és Dézsi Lajos barátommal és másokkal is ki-ki sétáltunk a vasútállomásra és ott nézegettük, hogy melyik vonat megy Debrecen, azaz haza felé.

Bármennyire is nagy volt bennem a honvágy azt elhatároztam, hogy **haza nem megyek!**

Sőt a szüleimnek való levelezéskor ez a téma soha fel nem merült, mert féltem, hogyha megírom, akkor hazavisznek.

A Kollégiumi élet szabályos volt és szigorú, be kellett tartani, mert ellenkező esetben az embert megjegyezték, esetleg kaphatott egy nagy pofont is és egyéb büntetések is voltak.

Az étkezés nekem nagyon jó volt és ízletes az itthoni paraszti nehéz, zsíros ételekhez viszonyítva.

Nekem nagyon kapóra jött, hogy Kollégiumba kerültem jóval gyengébb ellátásra, mert otthon nagyon zsíros, kalória dús étkezés volt szokásban.

Reggelire általában kemencében, tepsiben sült savanyú káposzta volt oldalassal vagy szalonnával délben pedig általában cserépedényben főtt bab vagy lencse füstölt disznóhússal.

Ez az étkezés a gyomromat megterhelte, folyamatosan fejfájással küzdöttem. Még sok-sok év elteltével is ha rá gondolok azokra a Nyíregyházi ebédekre, össze fut a nyál a számban. (Ilyenkor a krumpli főzelékre, a rakott krumplira, a paprikás krumplira és a krumplis tésztára gondolok.)

A reggeli az általában nem volt jó, az akkori kornak megfelelő lekváros kenyér és feketekávé volt pótkávéból kevés cukorral. Természetesen, amikor 1 vagy 2 órakor a tanítás végeztével visszatértünk a kollégiumba olyan éhesek voltunk, mint a farkas.

Emlékszem, hogy az iskola udvarán Jonathán almafák voltak, hiszen akkor Magyarországon ez az alma világhírű volt és a NYÍRSÉG-ben termelték.

Annyira éhes voltam, hogy a fák magas részein lévő almát (az alacsonyabban lévőket már leették) téglával próbáltam leütni.

Az lehullott és megettem.

Egy ilyen alkalomkor éppen arra járt az Igazgató úr és másnap a német órán a katedra mellé rendelt sok más társammal együtt, akik más csínytevéseket követtek el.

Az Igazgató úr Egyetemi tanár is volt Budapesten, és amikor előadást kellett tartania az akkor még üzemelő belföldi légi járattal ment fel Pestre.

Ő egy idősödő úr volt, aki mentalitásában diák barát volt és ezek a katedra mellé való kirendelések is, és az ott történtek is az osztály részéről röhögésbe fulladtak.

1956 után tanultunk egy évet, németet, ezt ő tanította. A katedra mellett németül szavakat kellett tudni, rávágással gyorsított menetben, de a bekiabálások miatt, ha valaki nem tudta, az sem volt baj.

1955. május 2. Sóstón

*1954-1955-ös tanév
Véső utcai Kollégium*

A lényege ennek az volt, hogy az unalomba egy kis élet kerüljön és lehetőleg a csínytevésektől elriasszon minket.

Ugyan ilyen „büntetések” voltak a téli hógolyózások idején is, amikor az Igazgató úr meglátta, hogy a fiúk a lányokat hógolyózzák vagy mosdatják. A német órákon sokszor volt röpdolgozat, az osztályban csak a Béres Géza és a Magyar Miklós tudta a tananyagot, így mindenkinek a dolgozata az övékére hasonlított. Csudák csudájára az ő dolgozatuk mindig 5-ös volt, a többieké pedig 2-es. A német órák általában az utolsók voltak év közben, ha az Igazgató úr Budapestre ment, az elmaradt óra helyett, akkor testületileg moziba mentünk.

A kollégiumi életre visszatérve az ebéd a Nyírségben akkoriban nagy mennyiségben terjedt gülbaba krumplira volt építve. (Ennek az ősi magyar fajta burgonyának a termesztése megszűnt.)

De mindenféle leves és főzelék nekem újdonság volt, nagyanyám és anyám ilyet nem főztek.

A mennyiség is kielégítő volt, ha kevésnek bizonyult az adag, repetát kaptunk.

Az egész kollégiumi élet alatt nekem mindig volt szalonnám a szekrényben, a sárga kis bicskámat még az igazgató úr is ismerte, volt amikor kicsúszott a zsebemből, az udvaron valaki megtalálta és ő mondta meg, hogy az enyém.

Nyíregyházán a fiú kollégium a város közepében volt, egyik szárnya a főutcán a másik pedig egy 50 méteres kis utcán a Véső utcán a Lenin tér és Bujtos felé. (A tér mai nevét nem tudom.)

Ez egy földszintes régi építésű, alá pincézett viszonylag kis területen lévő épület együttes volt, amit kollégiumnak alakítottak át.

1954-ben még városi vízvezeték nem volt benne, az udvar közepén lévő kerekas ártézi kútból kaptuk a vizet, melyet a diákok felváltva kézi erővel nyomattak föl a fürdőszobai bojlerbe.

Ha jól emlékszem egy év múlva aztán városi vízre lettünk kapcsolva, de a pottyantós wc amíg én ott voltam, megmaradt.

Ha a kúttal valami probléma volt, akkor egy héten egyszer a városi fürdőbe mentünk tisztálkodni.

A városi fürdő az állomás fele volt a nagy park mellett az akkori Építőipari vállalattal szemben, a villamos túlsó oldalán.

Én a vizet és a fürdést nagyon szerettem, ilyen fürdőben még sosem voltam és így történt az meg, hogy lányos zavaromba magammal vittem a törölközőmet is be a medencébe.

Minden héten le kellett adni a mosni valót, mosónőt alkalmazott a kollégium, néha segíteni kellett a kimosott ruhákat teregetni a padláson.

Történt egyszer, hogy a Földi Béla nevezetű Magyarbánhegyesi fiú alsónadrágja ott virított FB megjelöléssel a kupac tetején az Igazgatói szemle idején.

Ekkor vált szóviccé, hogy „olyan vagy mint a Jenő sz. gatyája”.

Így becézték a Bélát.

A hazulról jött levelek várása és szétosztása mindig nagy esemény volt, mikor megjött a posta akkor a napos kiabálta a neveket az udvaron.

Mikor elfogytak akkor azért valakinek mégis elkiáltotta a nevét. A delikvens rohant és akkor már nézett föl a fára, a levelekre és nagyokat röhögött.

1956 előtt sűrűn voltak ünnepek a kollégiumban, ennek a rendszernek fixa ideológiája volt a mozgalmi összejövetel ahol felállva énekeltük a DISZ indulót. (Egy a jelszónk, a béke.)

Ezen összejövetelek a lány kollégiummal együtt voltak megrendezve a Véső utcában. A lány kollégium az iskolával együtt volt, de ilyenkorra ide jöttek.

Évente többször szombaton 5 órás tea címén tánc volt ugyancsak a lánykollégiummal a Véső utcán.

A zenét a nagy tanulóban lévő szalagos magnó szolgáltatta és általában a „Seherezádé”, vagy a „Nem adlak másnak” stb. lassú számok mentek és mindazok, amik akkor voltak divatban.

A lassú számok ellenére is nagyon nehezen indult a tánc, mert nem tudtunk táncolni.

Alkalom a tánciskolába való járásra nem volt, gondolom pénzünk sem, és emlékszem, hogy az Orosz Tóni osztálytársunk akkori barátnője a Hidas Ágnes tanítgatott bennünket az alapvető lépésekre a nagy háló teremben. Ez a tánc a tangó volt.

Egy eset nagyon megmaradt az emlékezetemben, ami Bányik Jóskával meg a Szokolai Janival történt. A Bányikkal osztálytársak voltunk, míg a Szokolai alattunk járt két osztállyal.

A Bányik Mezőkovácsházi fiú volt a Szokolai orosházi Szentetornyai. Ők nagy barátok voltak véd és dac szövetségben álltak egymással, külön kasztot alkottak a többiekben belül, ezeknél pimaszabb, szemtelenebb, rámenősebb alakokat nem ismertünk.

A Bányik állandóan terrorizálta a két évvel fiatalabb Szokolait.

Így történt, hogy a Bányiknak tetszett valaki a lányok közül, de nem merte fölkeríteni akkor a Szokolait presszionálta erre.

Miután még senki sem táncolt a Szokolai húzodkozott de a fenyegetések hatására kötélnek állt.

Akkor még a Szokolai kis növésű volt a Bányik 190 cm magas, de a felkérendő leány is magas volt.

A Szokolai Jani felkérte, de a feje a lány melléig ért csak.

Nagy röhögések közepette aztán a Bányik ment lekérni a lányt.

*1956-1957-es tanév
Fíú - lány kollégisták az iskolában
Igazgatók - nevelő tanárok*

*Véső utcai Kollégium
1956-1957-es tanév*

Voltak iskolai bulik is, ide meghívók lettek kiadva, csak ezzel lehetett kimenni, de a többi középiskola báljaira is.

Ezeket alig, csak párszor vettünk részt, akkor, ha valamelyik társunknak érdekeltsége volt abban az iskolában.

A mi iskolánk rendezvényén a Kósa Csaba vezette zenekar működött.

Zenekari tag volt még a Kósa Feri, aki 1938-as születésű fiú volt, aki Kossuth- díjas filmrendező lett és mostanság politikussá lépett elő.

A jelenlegi ciklusban már nem tagja az országgyűlés kommunista frakciójának, rendkívül empatikus és művelt volt diák korában, én azóta sem találkoztam vele, sajnálom, hogy a rendszerváltás után kommunista lett.

Ő ugyan azt állította, hogy filmjei (Páger Antal főszereplésével) mind rendszerellenesek voltak és azért voltak dobozban egy darabig.

Az igazat megvallva azt csak a jó Isten tudja, hogy őt gondolataiban mi vezette.

Ebben a zenekarban játszott osztálytársam a Pálinkás Sándor Nádudvari születésű fiú, aki dobos volt.

A kollégiumban tanult a szabadidejében asztalon és padon dobolni naphosszat.

Mindezt a legutolsó sorban művelte, sokszor földegesítettem és elkezdtem dobolni az ajtóban, mire ő föl ugrott és zargatni kezdett.

Én futottam előle. Később a Kósa is és a Pálinkás is Pestre került, először jó kapcsolatba voltak, mondhatnám barátok, később ez a kapcsolat megromlott.

1957. szeptember 13-án Nyíregyházáról kirándulás volt a Mátrába.

Ezen a kiránduláson ott volt a Kósa Feri is, ami évfolyamunkban volt egy lány akinek udvarolt és azért jött el. Ő már volt ezen a területen és emlékszem, hogy az Ágasvári kirándulást ő szervezte.

Az iskolai rendezvényekre visszatérve az egyik táncesten fordult elő, hogy a Borka Sándor tanár úr fiatal feleségével is megjelent ott.

Azt kell elmondanom róla, hogy szakmai tanár volt, számvitelt, pénzügyi ismereteket és politikai gazdaságtant tanított és gyengéje volt a fiatal feleség.

Eleinte a Kollégium udvarán lakott a vendégszobában és a fölöttünk járó egyik lány osztályból választott magának felséget.

Élmény volt, ha valaki meglátta az asszonyt reggel, amikor a Tanár úrral elmentek az udvaron át.

Az elköltözés után ezeket a helységeket a kollégium vette át.

A csodaszép fiatalasszonyt a Borka nagyon féltette és fültanúja voltam annak, hogy az osztály legjobb tanulója a Béres Géza kérte a tanár urat, hogy lekérhesse a már táncoló feleségét.

Erre a Borka: rendben van, hiszen tudod fiam, hogy „amit szabad Jupiternek azt nem szabad az ökörnek” erre Géza: tanár úr, én most a Jupiter vagyok vagy az ökör?

Borka: „Te vagy a Jupiter fiam”, és a Géza mehetett az asszonnyal táncolni. Ő bennünket nem tanított, néha helyettesített, és akkor is elég volt belőle. Az 5 évenként megrendezett érettségi találkozónkon ő általában ott volt, miután viszonylag fiatal tanár volt és sokáig tudtunk vele még találkozni. Egy alkalommal panaszkodott, hogy az asszonyok elhagyják és így minden asszony kikapós és csapodár.

Talán ő halt meg a tanáraink közül legkésőbb, sírját a Nyíregyházi Morgó temetőben koszorúztuk meg.

A kollégiumi életre visszatérve a már említett Bányik József rendkívül eszes, magának való fiú volt a mezőkovácsházi kocsmáros fia. Ő később levelezőn elvégezte a Közgazdaság Tudományi Egyetemet és a Tanácsi apparátusban helyezkedett el.

Nagy kár, hogy már 20-25 éve halott.

Vele állandóan bajok voltak. Nagyon szeretett pingpongozni, este még alkonyatkor is játszott, egy alkalommal a nevelő tanár Kádár Tihamér, a Tihi bácsi kijött a sodrából, kergette az asztal körül és bezavarta a fürdőszobába.

Talán a többiekhez viszonyított okossága miatt túltengett benne a nagyra vágyás és büszkeség, jellemző rá, hogy kedvenc szavajárása az volt, hogy „ne pofázz”.

Sok ellenséget szerzett. Általában nem kelt fel a szokásos időben, mindig elkésett emiatt.

Egyik alkalommal éjszaka pisiltetni akarták. Valaki lement az ebédlőbe és hozott kettő darab bádog poharat. (Az ebédlőben akkoriban még ez volt rendszeresítve.)

A füle mellett a vizet egyik bögréből elkezdték csurgatni a másik bögrébe és várták, hogy a Cuki (Bányik beceneve) mikor fog bepisilni.

Mivel ez késett és már mindenki álmos volt így a tortúrát abbahagyták és a két bögre vizet alá öntötték.

Reggel miután a Cuki nagy nehezen felkelt, a szomszédja nézi a lepedőt és közli, hogy Cuki te bepisiltél.

Óriási felháborodás volt részéről, akkor is, amikor megtudta, hogy mi történt.

A háló folyamatosan röhögött.

A Bányik futballista volt, érettségi után játszott Mezőkovácsháza csapatában és a Járási Pénzügyi osztály vezetője volt. Igazi kis Isten.

*1957-1958-as tanév
Lány - fiú Kollégium
Füzesi Imre Igazgató, Dr. Kádár Tihamér
Csaba Miklós*

*1957-1958-as tanév
Fiú Kollégium
Igazgató úr nevelő tanárokkal*

*1957. III.a
Lány - fiú kollégisták az iskolában
Igazgató - nevelő tanárok*

Egyszer Bodzáson, a futballpályán találkoztunk, úgy viselkedett, mint egy idegen és nem is volt vele semmilyen kapcsolat.

Az iskolában pedig évekig mellette ültem, mint már említettem számtanból ő zseni volt, én meg hozzá képest tudatlan.

Negyedikes korunkban a dolgozatok írásakor mindig csak az első példát másoltam le az övéből, nekem ez elegendő volt, ő az egészet megcsinálta és ötös lett. Vele fordult elő sokszor, hogy kint a táblánál az egyenleteket elkezdte írni, fölhúzta a táblát, ott folytatta, majd az első oldalt letörölve a lehúzott táblánál folytatta.

El kell mondanom, hogy hithű kommunista volt, emlékszem egy alkalomra az érettségi találkozón azon vitakoztunk, hogy a Népszabadság igazat ír vagy sem.

Emlékszem egy alkalommal Mezőkovácsházán meglátogattam a Járási Tanácsnál.

Ez akkor történhetett, amikor a Sajben Erzsivel Kovácsházán voltunk, ő ott érettségizett 1963-ban.

Mikor beléptem az épület ajtaján óriási ordítást hallok, hát a Bányik Jóska volt az, aki az egyik falu Tanács titkárral így tárgyalt.

Beszégettünk ekkor, de nem tudtam, hogy már ekkor beteg volt a szívével. A Bólya Feritől tudom - aki Gyulán Röntgen és Kórháztechnikai szerviz tulajdonosa - hogy a Cuki fölkereste, hogy orvosi ismeretsége révén elintézzze neki a jogosítvány meghosszabbítását.

A Feri felkereste az illetékes főorvost, aki utána nézett a dolognak és közölte a Ferivel, hogy nem lehet semmit sem csinálni, mert a szíve olyan állapotban van, hogy bármikor meghalhat.

Ezt megelőzően már két infarktusa volt. A halála előtt kiment a fiával az udvarba egy futball labdával dekázni és így lett rosszul.

A felesége állítólag vallásos családból származott, az asszony testvére talán pap volt.

Az asszonnyal egyszer találkoztam Hajdúszoboszlón a Nyíregyházi érettségi találkozón való részvételből hazafelé jövet. Ők is autóval voltak, az asszony értelmes és visszafogott volt.

1956 előtt a kollégiumból az iskolába 6 soros oszlopban vonultunk reggelente, nótázva, mint a katonák.

Már említettem, hogy a regnáló kommunista rendszernek ilyen volt az ideológiája, hogy a diákokat is így kell nevelni hazafiságra.

Ilyenkor a kollégium udvarán már fősorakoztunk és a csapatot a főutcán a kb. 2 km-es úton az iskolába menet osztálytársunk az Orosz Tóni vezényelte. Több más katona nóta mellett minden nap azt énekeltük, hogy:

„A kanyargós Dráva mentén lövészek portyáznak
Hideg téli éjszakában JUGÓK-ra vadásznak
Vállukat a nehéz puska éjjel-nappal nyomja
Sapkájuknál kinyílik a sárga tea rózsa”

Ez az átköltött nóta az aktuális politikát tükrözte, amikor a Szovjetunió összeveszett Jugoszláviával és a Rákosista magyar rendszer TITÓ-t az imperialisták láncos kutyájának nevezte.

1956 után már a járdán, két soros oszlopban, vezénylés nélkül mentünk reggelente az iskolába.

A negyedikes tanulók szorgalmi ideje alatt - az érettségire való felkészüléskor - az alsóbb osztályosokat is benntartották a kollégiumba, nem engedték haza. Ez az időszak nekünk 3 évig szabadságot jelentett, mert mi is néha részesedtünk a Tízóraiként és a délutáni uzsonnaként adott zsíros kenyérből, egyébként egész napon szabadok voltunk. Állandóan moziba jártunk, mindegyiket felkerestük. Ekkor láttam a Dankó Pista című 1940-ben készült filmet a Kossuth moziban.

Ekkor énekelte Jávor Pál főszereplő azokat a Dankó Pista nótákat, amit az idáig nem hallottam, hiszen indexen voltak, mivel a Párt úgy gondolta, hogy mint polgári csökevénynek nincs helye a magyar kultúrában.

Ez 1957 iskolai szünetében történt.

Ekkorra szabadult föl az elzártságból a filmek mellett a kultúra nagy része, amelyik addig elvult nyomva.

Ezután is fennmaradt azonban a rendszer a maga kultúrpolitikájában a Támogatni, a Túrni és a Tiltani rendszer = a három T.

Ezekben a hetekben kijártunk a Bujtosra fürdeni. Ekkor tanultam meg úszni, ahogyan most is tudok úszónem megjelölése nélkül. A Dézsi Lajos barátom tanított.

Azóta is ha úszó vízhez jutok napi fél óra az úszóadagom.

Nyíregyháza évszázadok óta Szabolcs megye központja volt, és mint ilyen nagyon kiépített város, a központja emeletes házakkal teli, nekem, falusi gyerekeknek nagyon furcsa volt és csodálatos is, hogy ilyen városban laktam négy évig.

Az emberek másképp beszéltek, az irodalmi nyelvet használták, ami szegedi típusú ö-zéses beszédünkkel szemben.

Meghatározó nagy épülettömb volt a Takarékpénztár épülete, amelyiknek fő helyén, a földszinten Fűszer Csemege bolt volt.

Az épület oldalában volt az OTP megyei fiókja és az igazgatóság is.

*1957. III.a
Lány- fiú kollégisták az iskolában
Igazgatók - nevelő tanárok*

*1957-1958-as tanév
Iskola Báthori utca
Dr. Merényi Oszkár Iskola Igazgató úr
Lány kollégisták
Igazgató nő
Csaba Miklós*

*1957. III.a
Az iskolában*

Ezen fölül impozáns épület együttest alkotott a Megyeháza és a Városháza is, valamint a Korona és a Szabolcs szálló is.

Kéttornyú nagy Katolikus Temploma van, az Evangélikus Templom olyan, hogy a külső homlokzatán vannak a harangok.

E templomhoz egészen közel lakott az Igazgató úr, Dr. Merényi Oszkár és az osztályfőnöknő is, Tarjáné Dr. Palicz Rózsa.

Az Igazgató úrhoz egy nagy száraz bejárón kellett bemenni, a négy év alatt évente 1-2-szer kellett oda elmennem az Ellenőrző könyvvel, hogy engedélyezze az iskolai mulasztást akkor, amikor haza indultam, mivel a vonat 12 órakor indult.

Egy másik téren magasodott a Református Templom, majd egy kéttornyú kis templom, amelyik a Görög Katolikusoké volt.

Mellette van elhelyezve a görög katolikus Szeminárium, és itt székel a Hajdúdorogi görög katolikus megyés püspök is. (Szerintem a görög katolikus katedrális Hajdúdorogon maradt, azonban ott csak esperesség van.)

A napi középhőmérséklet jóval alacsonyabb, mint Békés megye déli részén, a lakhelyemen és helyi szél is fúj, az ún. „Kassai szél”. Ez fújja a homokot állandóan és a centrum mellett lévő kis utcácskákban - így a Véső utcában is - erősen érezhető volt.

1954 év végén óriási hóesés volt, úgyhogy amikor 1955 januárjában a Karácsonyi szünetről visszamentem, az utak mentén, némely helyen 1 m-es hó torlaszok voltak és nagy hidegek.

A kollégiumban beépített nagy cserépkályhák voltak, úgyhogy nem fáztunk. Mint már említettem, hogy a főutcára és a Véső utcára is kinyúló földszinti L alakú épületben a főutcai szárnyon Tanulók, a Véső utcai szárnyon és az udvarban is háló helyiségek voltak.

A gyalog és kocsibeaérő a Véső utcáról történt, balra volt mindjárt a konyha és az ebédlő, majd a Kollégium Igazgatói lakás, ahol Füzesi Imre Igazgató úr lakott családjával.

Kissé testes feleségét is ugyanúgy megbámultuk, mint a Borka tanár úr asszonyát amikor még ott laktak.

Ugyancsak az udvarban lakott Litvay bácsi a hivatalsegéd szolgálati lakásban.

Vele jóban voltunk, szeretni való idősebb úr volt, akinek az első világháborúban a koponya homlok részét meglőtték, úgy hogy a golyó nyoma megmaradt, bőrrel begyógyult, és az életében nehézséget nem jelentett.

A bejáratnál garázsok voltak majd szabadtéri tornaszerek Korlát és Nyújtó. A kicsi utcán lefelé haladva volt a Lenin tér, mellette a Bujtosi a szuper nagy Sportcentrum van építve.

A Kollégium helyén talán cm-re pontosan a Hungária Biztosító megyei székháza van felépítve.

A téren jobbra a város felöli oldalon volt az Úttörő Ház, ahová vasárnap délutánonként táncolni jártunk a bögyös jól fejlett 8-os lányokkal.

A téren tovább menve volt a Szabolcs szálló hátsó része és a Korona Szálloda a sarkon, balra a Rendőrség, a Bíróság és a Börtön, az utcával szemben pedig a Római Katolikus Templom.

1956 őszén a Rendőrség teljes fegyverzetben, riadó készültségben volt, várva a fejleményeket.

Ezt később Demcsák Miklós Revizor kollegám mesélte el, aki az Építőipari Vállalatnál dolgozott és Dr. Béres Géza osztálytársam beosztott kollegája volt, de 1956-ban rendőr.

Ő Nagyszénási származású volt, valószínű a tényleges katonai szolgálatot Nyíregyházán töltötte és ott ragadt.

Értekezleteken és Nyíregyházán is sokszor találkoztam vele.

Ő testvér öccse volt annak a Demcsák Lajos Felvásárlási osztályvezetőnek, akivel vezetőként együtt dolgoztam az Orosházi ÁFÉSZ-nél, ahol én 1968. március 16-tól 1974. július 31-ig pénzügyi Osztályvezető voltam.

Az Építőipari Vállalattal kapcsolatban el kell mondanom, hogy 1956-ig ott dolgozott vezető beosztásban egy Medgyesbodzási férfi, Varga István, a szülei még a faluban laktak.

Még a mikor Nyíregyházára kerültem egy városi séta során megismertem és megszólítottam.

Tartottuk a kapcsolatot, sokszor segített is kicsiny dolgokban, később azonban szem elől tévesztettem, valószínű, hogy elköltözött Nyíregyházáról. Egy alkalommal iskolába való menetkor velem szemben jött Nyíregyházán az utcán Bacsa Jancsi, aki talán Kisvárdán járt iskolába és később ott a faluban Tanács Elnök lett. A részleteket sosem tisztáztuk le, nem tudom, hogy él-e még.

Mesélték, hogy a Börtönben az 50-es évek elején még nyilvános kivégzések is voltak.

A Térről lefelé menve volt Bujtos a maga tavaival és kis kertjeivel.

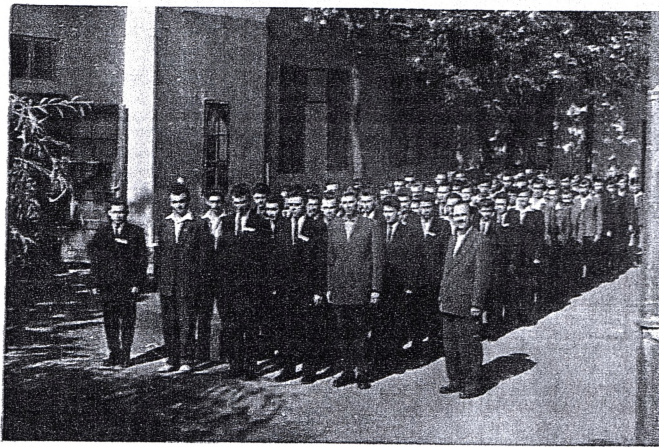
Amikor nagyon éhesek voltunk akkor ősszel este csak leszaladtunk az úton és Jonathán almát loptunk a kertekből.

A tavakban, mint már említettem fürödtünk és úsztunk, hiszen ebben az időben még horgászás intézményesen nem folyt.

Sportpálya is volt itt, sokan jártak ide futballozni.

1958. 4 éves fiú - lány kollégisták az iskolában

*1958. tavasz
Ünnepségre felsorakozva a Kollégiumban*

*Véső utcai Kollégium ebédlő előtt
1958. IV.a osztály és még mások*

A Nyíregyháza külvárosában lévő lakosság **Tirpák** volt, ez egy szláv-szlovák népcsoport, akiket Szarvas környékéről vittek át az 1700-as évek utáni áttelepítések során a Károlyi grófok.

A környező tanyákat **Bokor**-nak nevezik. Sok osztálytársunk oda valósi volt és előszeretettel neveztük őket tirpákoknak.

A Nyíregyházi rádiót állandóan hallgattuk, a beköszönő szignálja Kodály Zoltán a Kállay kettős című művének első sorai voltak. Nyíregyháza mellett fekszik Nagykálló, eredetileg megyeszékhely és a Kállay grófok ősi fészke. Legutolsó jelentős képviselője Gróf Kállay Miklós Magyarország miniszterelnöke a „hinta politikus”, aki az országot a II. világháború vége felé a nyugati orientációhoz akarta közelíteni. A németek ezt nem hagyták, őt internálták, és a háború után nyugaton halt meg.

1957. január elején a Nyíregyházi rádiót a falumban hallgatva tudtam meg, hogy a tanítás az iskolában elindult.

Levelezés útján az Igazgató úr közölte, hogy indulhatok vissza, mert a tanítás megkezdődött.

A Kollégiumra visszatérve én a négy évet egy nagy Háló teremben töltöttem el, az emeletes ágyi soron, valahol a szoba közepén, egy földszinti ágyon.

Mellettem a Holp Andris, fölöttem a Vass Miska aludt.

Szombaton este jobban ráértünk és akkor volt ideje a hálótermi játékoknak is.

A bejárat melletti első két ágyon, a földszintes soron a Süveges Berci és a Tóth Géza aludt.

A fölöttem fekvő Vass Miska állandó ércelődésnek volt kitéve, állítólag tudott nyitott szemmel is aludni.

Este a Süveges Berci eloltotta a villanyt és jó éjszakát kívánt, és 20 perc múlva az én ágyamban a sötétben megjelent.

Felállt az ágyam szélére, szemrevételezte a fölötte lévő Vass Miska fejét és óriási fricskát mért az orrára.

Ebben a pillanatban leugrott és visszamászott az ágyába.

Miska gondolom picit aludt már, megrémült, kiáltozni kezdett. A Berci visszatérve az ágyába felgyújtotta a villanyt és kérdezte, hogy mi van. Senki sem tudott semmit.

A Miska újra próbált elaludni, újra sötét lett.

Egy idő után az egész megisméltlődött, ekkor már a Miska félálomban volt, de az orrfricskától annyira megijedt, hogy leugrott az emeltről a padlóra.

A Berci alig tudott visszamászni az ágyába.

Más esetben a Miskával a sötétben Pokrócozás is történt.

Vele kapcsolatban fordult elő, hogy udvarolt egy lánynak a Tirpák városrészen és az ott lévő fiúk megfenyegették, kérték ne járjon arra.

Erre a Miska kollégista barátaiból kísérőket verbuvált, csak ezzel a kis csapattal mertek oda menni.

Vass Miskának Vitéz volt az apja, valószínű vitézi földet is kapott, ezen gazdálkodott Hajdúdorogon.

A fiú érettségi után hazament és belekapcsolódott az akkori kommunista politikába. Hamar észrevette, hogy mi az érvényesülés útja, természetesen agymosás után bevásztották a politikai elitbe és az osztály tanulói közül ő érte el a legmagasabb politikai rangot: Országgyűlési Képviselő lett.

Ez még akkor volt, amikor a rogyadozó Bolsevista rendszer megengedte választások alkalmával az un. kettős jelölést, és így a Miska a megválasztott képviselő távozása után elfoglalhatta helyét az Országgyűlésben. Ez a hely töredék éveket jelentett, tehát nem a négy évet.

Pályájának csúcsa előtt jelentősen haladt a ranglétrán, befolyásos, mindent elintéző kis Isten vált belőle, ismertségében és tiszteletében elnyerte az emberek bizalmát.

Ő eredeti **Néptribun** volt dicséretként kell megfogalmaznom, hogy az egyszerű emberek is bizalmukba fogadták, igazi Robin Hood-os segítő alkat.

Pályájának leáldozó korában, amikor már városi képviselőnek sem választották meg, voltak emberek, akik pozitívan nyilatkoztak róla.

Ez rendben is van, ha valaki segíteni akar embertársain, akkor más formája is lehet annak, nem az, amit ő követett, hogy mindezt a tevékenységet egy keleti, Bolsevista elnyomó rendszer szolgálatában tette!

Talán szociális munkás témakörben alkothatott volna nagyot, azonban nem tudott volna akkor szert tennie a rendszerváltás előtt az ő általa aposztrofált „jobbágy telekre” és a rendszerváltás utáni sok-sok hektár földre, melyen jelenleg is gazdálkodik.

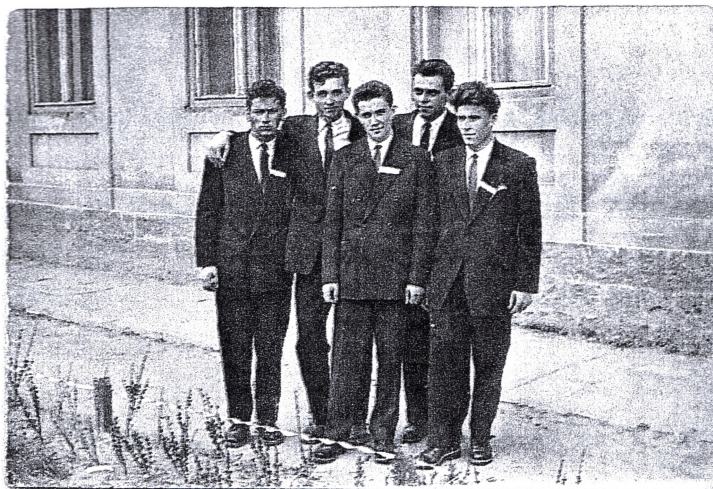
Az kommunista agymosást a családjára is kiterjesztette, az egyik érettségi találkozón a helyi OTP-ben dolgozó felesége arról akart engem meggyőzni, hogy a szocializmusban sokkal jobb élni, mint Amerikában.

Én erre nem tudtam mit válaszolni, az ostobaság csak úgy süttött a fejből, hiszen már 1967. február 9-14-ig Ausztriában, Bécsben voltam sógorommal, a Bartos Bandival és láttam, hogy a húsüzletek borjúhússal vannak teli és milyen magas az életszínvonal a „halódó és a rothadó Kapitalizmusban”.

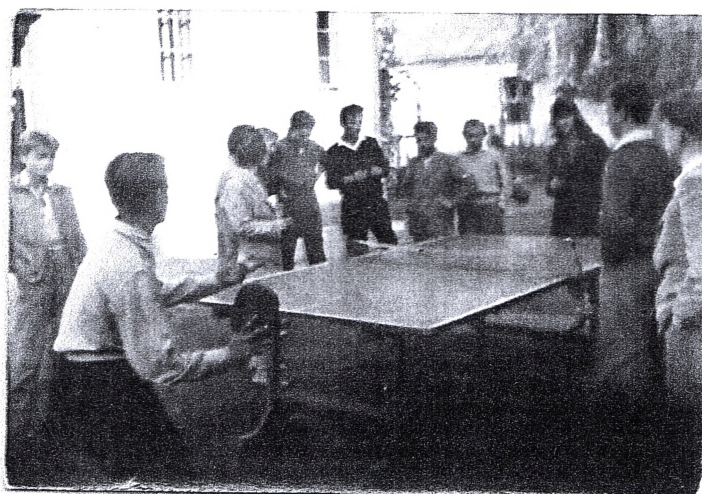
Még amikor kapcsolatban voltunk egymással viccesen kértem, hogy ha meglátogatom, szervezzen programot Hajdúdorogon és látogassunk el ekkor a Görög Katolikus Székesegyházba.

Megemlítem, hogy erre vele együtt sosem került sor. Részemről is ez csak 2008 nyarán-őszén történt, meg amikor az érettségi találkozóra

Hajdúdorogon béreltem szállást a püspökség vendégszobájában második feleségemmel, Zakariás Alízzal együtt. Ekkor csodáltam meg az egyedülálló

1958. tavasz IV. a osztályból

Pingpong meccs a Kollégiumban

1958. futball csapat

templomi Ikonosztáziát, amivel csak a Máriapócsi Görög Katolikus Templom ékeskedhet.

A Vass Miska segítségnyújtási készségére jellemző, hogy mikor leányom Tóth Szabina egy báránci fiúhoz ment Orosházán férjhez, és volt olyan terv, hogy a főiskolát Hajdúböszörményben végzi el, a felvételnél Misi készségesen segített volna.

A terv meghiúsult. Biztos vagyok azonban benne, hogy a Misi minden segítséget megad.

Sok éve történt, hogy az első feleségemmel, Megyeri Gizellával, az Orosz Tónival és a Zomborszki Pistával meglátogattuk a Vass Miskát Hajdúdorogon.

Előtte kértem a Tónit, hogy a Miskát hívja föl és kérje meg, hogy főzzön egy birkát paprikásnak köszöntésünkre.

Megérkeztünk, kérdelem, hol a birka? A Miska közölte, hogy „Antikám mondhatnám, hogy a birkát a mezőről nem hoztam be vagy ellopták, vagy lusta voltam levágni, de csak azt mondom, hogy *nincsen birka*”.

Aztán strambucot főzött, ez egy lebbencs tésztából készült pásztor étel, amit jóízűen elfogyasztottunk.

A vendégek berúgtak a feleségem vezette az autót Nyíregyházára, mi az Orosz Tóninál voltunk elszállásolva.

A Zomborszkit hamarabb kitettük a hűvösödő éjszakába, hogy egy kicsit kijózanodjon mire hazaér.

Ugyancsak Hajdúdorogról érkezett Herceg Dezső osztálytársunk. Az ő apja kereskedő úr volt, látszott rajta, hogy a régi világban jó élete volt, de az 50-es években is megvoltak. Ott láttam először, hogy ők virslit ettek mustárral a hálósobában.

A mi falunkban az ilyet nem ismerték, én sem láttam, előtte, csak akkor.

Dezső sajnos már meghalt, szegény.

Az étkezést én már említettem, hogy a reggelik általában soványak voltak és délben már nagyon éhesek voltunk.

A kollégiumban kétszer volt ebéd 13 és 14 órakor attól függően, hogy ki mikor érkezett haza az iskolából.

1957 őszén negyedikes koromban megismertem Pásztor Ilonát, aki elsős volt, városi lány és a kórházzal szemben egy kis malomhoz tartozó szolgálati lakásban laktak. Az apja valószínű molnár lehetett, abban a bizonytalan világban vidékre járt valamelyik malomba dolgozni.

Ha 13 órakor is végeztem az iskolában, akkor is az Ilonát minden alkalommal haza kísértem ekkor ősszel és 1958-ban tavasszal.

Ezért mindig a második ebédhez értem csak oda, amikor már borzalmasan éhes voltam.

Sokszor megfogadtam, hogy ezen változtatok, de mindig a hazakísérést és a lányt választottam.

Ő volt a partnerem a Szalagavató bálon is 1958 februárjában.

Sokszor kértem, hogy legyen partnerem az ünnepségen, nem volt benne biztos, hogy elengedik, az apjától félt nagyon.

A lány 15 éves volt, gondolom meglepte az anyját ezzel a kéréssel, én állandóan mondtam neki, gondolom ő meg az anyjának. Probléma volt a késői időponttal is, amikor a bálnak vége lett.

Aztán a végén eljött, úgy emlékszem, hogy az anyja jött el később érte az iskolába ahol a bál volt és együtt mentek haza.

Tény, hogy a lány nagyon szép ruhában megjelent, megvolt az ünnepség, a szalagokat kitűzték a negyedikesek galléjára. Utána az asztalon lévő névjegy szerint mindenki leült a vacsorához.

Ez volt az első ilyen élményem gondolom a lánynak is és mostanság rá-rá gondolok, hogy mit érezhettem akkor.

Nem volt lélegzetállító nagy szerelem, ha lett volna még az is felmerülhetett, mint alternatíva, hogy érettségi után Nyíregyházán maradok.

Ez a dolog föl sem merült.

Akkor még az a szemlélet uralkodott a felnőtteknél és a pedagógusoknál is, hogy a fiúk és a lányok lehetőleg külön járjanak iskolába és utána is szeparálva legyenek.

Emlékszem egy alkalommal, amikor megnéztünk volna egy iskolai előadást, egymás mellett ültünk, utána a lányt elültették mellőlem.

Jó volt vele sétálni, együtt lenni, beszélgetni, de nyoma az életemben csak annyi maradt amennyit most leírtam.

Érettségi után hazajöttem, pár levelet váltottunk, ő ott maradt a városban, az 5 évenkénti érettségi találkozókra kaptam róla hírt, amikor a városban lakó osztálytársaim értesítettek erről-arról.

Neki volt osztálytársa a Szöllősi Katalin, aki zeneiskolába is járt, a ballagáson a diákok vonulásakor hegedült, játszott más zenészekkel.

Tőle kaptam meghívót saját iskolai ballagására 1961-ben.

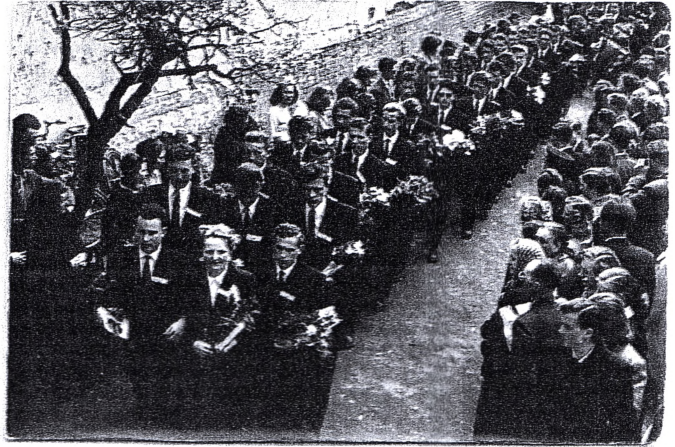
Talán ha választási lehetőségem van, akkor vele is lehetett volna kapcsolatot részesíteni.

Őt sem láttam azóta.

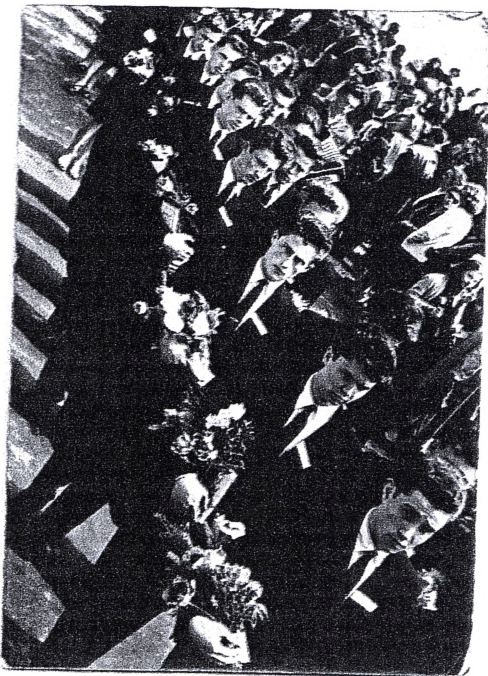
Nyíregyházáról egy alkalommal voltunk Hajdúszoboszlón fürdeni iskolai szervezésben, a Dézsi Lajos barátom, aki Kabai születésű volt ismerően mozgott ebben a közegben.

1958. május 10. Ballagás

1958. május 10. Ballagás

1958. május 10. Ballagás

1958. május 10. Ballagás

1955. október 5-én Nyíregyházáról kirándulni mentünk Lillafüred és környékére.

Sok fényképet csináltunk és végig jártuk a híresebb helyeket.

Ekkor vonattal mentünk, Jósvafőre a legutolsó állomásról gyalog.

Ott volt a szállás, majd Aggtelek.

Később a családdal meg a gyerekekkel voltunk Aggteleken a barlangban is.

Egy nagy faházban szálltunk meg anyósommal együtt.

Aztán 1995-96 után többször voltunk arra, amikor is meglátogattuk

Miskolcon két barátánkat a Szilágyiné Hajnit és a Zsuzsát.

1957. szeptember 13-án Nyíregyházáról kirándultunk a Mátrába.

Mint már említettem ekkor volt velünk a Kósa Feri is.

A szállás Mátrafüreden volt a diákszállóban.

Innen bejártuk Galyatetőt-Kékestetőt, Ágas várt.

Galyatetőn a reggeli órákban az osztály egy része sétált a sétányon és

szembetaláltuk magunkat Kodály Zoltánnal a nagy zeneszerzővel.

Megilletődve szólítottuk meg autogramot kérve.

Ő a szokásos reggeli tornáját végezte.

Kérésünkre autogramot nem adott, azonban azt kérte, hogy a kottából hangjegyeket olvassunk neki.

Miután a miénk egy pénzügyi szakiskola volt, éneket nem tanultunk így eleget nem tudtunk tenni kérésének.

Én a jelenetnek szemtanúja voltam, de nem én szólítottam meg, legföljebb ott voltam.

Osztályfőnökünk Tarjánné Dr. Palicz Rózsa iskolai kitüntetésekor nyilatkozott a sajtónak, amelyben azt állította, hogy név szerint én voltam az, aki megszólítottam a nagy zeneszerzőt.

Én akkor az elkövetkezendő találkozón nem akartam vitatkozni, de ez így nem volt igaz.

A Holp Andris elküldte nekem az újság cikket, ahol Rózsi néni erről nyilatkozott.

Egy alkalommal Almási László magyar tanárunk bejött az órára és kérte, hogy figyelmesem hallgassuk végig az általa elmondandó verset.

(Megjegyezni kívánom, hogy Ő későn nősült, felesége - aki ugyancsak tanár volt az iskolában - akivel a tanár úr halála után többször is találkoztunk érettségi találkozókön feleségem Megyeri Gizella évfolyam és csoporttársa volt Budapesten a Közgazdaság Tudományi Egyetemen. Ők ismerősként köszöntötték egymást.)

A vers elmondása után kérdezte tudjuk-e, hogy a verset kiírta? Nem tudtuk, mondtuk „szabad a gazda”.

Ő közölte, hogy Holp András. Röhögés, ez nem volt szép tőle.

Később kérdeztem a Bandit, hogyan érezte magát azt mondta, hogy nagyon **ostobán**.

A Bandi továbbra is írogatott, hozzám a szülőfalujának, Pócspetrinek a történelmi leírása került, amit a Bandi írt.

Másodjára Máriapócs történetét is elkészítette, önköltségi áron nekem elküldte.

Azt kell még elmondanom, hogy Pócspetriben történt az a Bolsevista erőszak hullám, amit a Rákosi rendszer végzett az egyházak területén.

Bűntényeket kreálva lövettek is és egy valakit Nyíregyházán felakasztották. 1954 őszén még ezek a történések nagyon közeliak voltak így ennek a községnek még a felemlegetése is félelmet keltett.

A sporttal kapcsolatban megjegyzem, hogy rövid távfutó voltam és a diák bajnokságon 400 m-es futásban helyeztem lettem.

Érettségi után Orosházán az első időkben kijártam a mostani Mátrai stadionba Glózik Pál tornatanárhoz futó edzésre 1959-ben, azonban az egyedüllét, és a borzalmas meleg miatt ezt abbahagytam.

Itt talákoztam először Koszorús Oszkárral, aki ugyancsak jó futó volt, ünnepi váltófutásban is jeleskedett Orosházán. Először a Könyvtár majd az ÁFÉSZ könyvesboltjának volt a vezetője, majd később a tulajdonosa. Kár, hogy a bolt a működését beszüntette, ő a város kimagasló helytörténésze, díszpolgára és az evangélikus egyháznál is vezető szerepet tölt be.

Nyíregyházához tartozott Sóstó, az erdős terület és utána tó, pihenőpark és mostanság gyógyfürdő is.

1956 előtt a május 2-át is kiadták ünnepnek a május 1-je mellé valamelyik nagy keresztény ünnep másnapja helyett.

Ilyenkor a kollégiumból reggeli után hideg csomaggal felszerelve kisvonattal kimentünk Sóstóra és az egész napot ott töltöttük el.

Egész nap rúgtuk a labdát és estére holtfáradtan érkeztünk a kollégiumba. Fürdeni, mint már említettem inkább Bujtosra jártunk.

A Béke Mozi a főutcán volt egy percre a kollégiumtól és a délutáni szabad időben a gyors ebéd után még oda értünk egy-egy film kezdésére.

Nagyon sok szép filmet láttam ott.

Ugyancsak egy percre volt a Tiszti Klub, ahol lehetett összejöveteleket tartani.

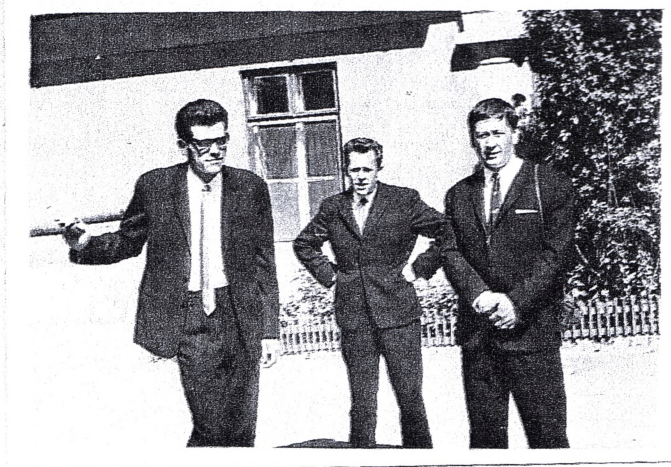
Én talán egy vagy két alkalommal voltam ott, a felsőbb osztályok hívtak meg egy-egy rendezvényre.

Érettségi találkozó

Érettségi találkozó

*10 éves Érettségi találkozó
Nyíregyháza 1968. július
Kollégium*

Emlékszem, hogy 1957 februárjában a Szalagavató bálját ott tartotta a fölöttünk lévő osztály, sietni kellett, hazafelé mert még akkor kijárási tilalom volt.

Iskola idő alatt a diák pályán jó messzire a kollégiumtól labdarúgó diák bajnokságok folytak, ezekre szurkolni folyamatosan kijártunk. Ugyancsak a Damjanicz laktanya mellett lévő futballpályán is megjelentünk.

A Városi Kórházban csupán egyszer voltam, amikor a Szokolai Janit meglátogattam, bent feküdt szembetegséggel.

A Kórházzal szemben lévő lányos házig azonban ugyancsak sokszor elmentem, mint már említettem a Pásztor Ilona ott lakott.

Mint már volt szó róla, hogy az iskola a Báthory utcán volt, mellette folyt egy kis csatorna, amit mi diáknyelven „Gangez”-nak nevezünk.

Hosszú szünetekben oda jártunk, a lány kollégium felől híd is volt rajta, innen lehetett a Vasútállomásra könnyen eljutni.

A csatorna alsó része ahol ténylegesen is folyt a víz betonból volt kialakítva és annak pereme is volt, kis víz idején szabadon.

1957. január-februárjában még mindig látszottak a megszálló orosz katonák által ott hagyott és megfagyott „produktumok”.

Az akkori iskola a mindenki által csak KEFE néven futó Technikum, azóta már elköltözött az Iskola Városba, jelenleg itt általános iskola működik.

Az iskolának nem volt saját tornaterme és ezért tornászni két soros oszlopban a kis folyó mentén a főutat keresztezve át barangoltunk a Gizella malom romjain át a Szabolcs utcába, a Kereskedelmi iskolába.

Ott leányiskola működött és tavasszal és ősszel, amikor kint tornásztunk mindig volt közönség.

Ez különösen akkor volt, amikor magas ugrást rendelt el a Fiedler tanár úr.

Én ollózva ugrottam a közép mezőnyben, a Dézsi Lajos barátom többet produkált, de ő a nagyobb magasságokat már csuka fejessel mutatta be, bele a homokba. Mi meg nagyokat röhögtünk.

Az Orosz Tóni és a Bólya Feri már technikásan ugrottak, a végére ketten maradtak a szünetet tartó Kereskedelmis lányok biztatása mellett.

Nagy fegyelmet tartott a tornatanár, általában az iskolákban másutt is ők voltak a verekedős emberek.

Én is kaptam tőle a négy év alatt egy-két pofont, hol azért, hogy cipővel léptem be a tornaterembe, vagy nem megfelelő öltözetbe jelentem meg.

Falusi fiú lévén sosem láttam Korlátot meg Nyújtót és szertornából nagyon gyengécske voltam.

Viszont jól atletizáltam, rövid távfutásban versenyeztem, is mint már említettem.

Ezért aztán közepes szintű jegyeket kaptam.

Féltünk a tanár úrtól mindnyájan, szeszélyes volt és csuklóból, kifinomult technikával tudott óriási pofont adni.

Egyedüli liblingje a Bólya Feri volt, ő Nagykamarási népi német (sváb) fiú volt ez nagy hátrányt jelentett a magyar irodalomban és helyesírásban.

Folyamatosan bukásra állt, a testnevelésre való tekintettel és némi szülői anyagi segítség révén a tanár úr minden évben megmentette a bukástól.

Az orosz nyelvet egy idős úr Dr. Marsó József tanította, aki több nyelven beszélt.

Gondolom a háború előtt angolt, franciát és németet is taníthatott középiskolában, a kommenizmusban átképezte magát orosz tanárrá.

Mondhatjuk úgy, hogy ennek a nyelvnek a tanulása nem ment.

A Süveges Bercinek nagyon nem ment és ezért azt csinálta, hogy a katedrán maradt napló orosz rublikájába mindig beírt magának egy nagy kettest.

Örökét állított az ajtóhoz, ha tiszta volt a levegő, akkor tette ezt meg.

A tanár úr nem vette észre, mivel volt jegye, nem feleltette.

Az osztályfőnök egy vagy két évben a kollégiumba is látott el nevelői feladatot. Lehetőséget kaptunk arra, hogy szilencium végén, aki fölkészült a másnapi kémiaiából ott felelhetett és másnap bemondásra a Rózsi néni beírta a jegyet.

Én ezzel a lehetőséggel nagyon sokat éltem, hiszen akár a könyv is nyitva maradhatott előttem felelés közben.

Többször előfordult, hogy másnap, aki előző este nem felelt az is bemondott egy jegyet.

Ha valaki abszolút hülye volt és nem ment a feladat, akkor azt kérdezte, hogy „Zebedeus két fiának ki volt az apja?”. Az osztály röhögött és rávágta „Zebedeus”.

A felelés aztán más mederben pozitívan folyt tovább.

Osztályfőnöki órán meg akart bennünket fegyelmezni a csúnya beszéd miatt. (Fiú osztály lévén ez igencsak előfordult.)

Kitalálta, hogy aki csúnyát mond az 1 Ft büntetést fizet, aki lóval kapcsolatos dolgot mond az 2 Ft-ot. Általános közzöhej lett a vége.

Megjegyezni kívánom, hogy az ő férje evangélikus pap volt, a háborúban katonatiszt, a fogságból a 40-es évek végén érkezett haza.

A Szokolai Janival egy osztályba járt a Sóki Magdi, aki több cégnél volt főkönyvelő, jelen pillanatban pedig könyvelési irodát vezet

Mezőkovácsházán.

Vele tartom a kapcsolatot, még a Sütőiparnál dolgoztam, ő főkönyvelő volt, sokszor meglátogattam.

Évek óta az adóbevallások elkészítésénél és egyéb ügyekben is a tanácsát kérem, és mindig közreműködik.

Jelenleg Mezőkovácsházára csak akkor megyek, ha Aradra van utam mivel jelenlegi feleségemet, a Lilit oda szoktam elvinni a buszhoz, ha unokázni megy az Arad megyei Borossebesre (Sebis). Ekkor szoktam benézni a Magdához, elbeszélgetünk a régi időről, de csak módjával, mert szabad időbeosztású csak én vagyok, ő Könyvelési Irodát vezet, beosztottakkal dolgozik és így kevés az ideje.

A jelenlegi **Visszaemlékezésem**-re készülve sok gondot okozott az 1956. október 23-ai események pontos behatárolása, mert a magyarság akkor produkált nagy teljesítményének a pontos történelmi leírása - a résztvevő szemszögéből is - nem hagyhat hibákat maga után.

A Rákosi Mátyás és bandájával fémjelzett időszak törvénytelenégei oly nagymértékűek voltak, hogy talán az Isten is megunta további működésüket. Volt valami a levegőben, ami a változást sugallta, ezt elősegítette a német és a lengyel hazafiak mozgolódása, sztrájkja is.

A történészek már sokszor leírták, hogy a felkelés hogyan kezdődött, én, mint harmadikos középiskolás, aki csupán a Szabad Nép című újságból és hasonszórú társaiból szereztem tudomást a történetekről azt vettem észre, hogy zavarodottság támad a vezető elitben, nem tudták hová tenni az Írók és általában az értelmiség mozgolódását.

Mint már említettem, hogy apám országot járt ember volt akkoriban, télen a Budapesti munkások életét élte és valamit megérezhetett az eljövendő *vihar* közeledtéről. Ezért aztán azt a tanácsot, adta amit már idéztem, hogyha valami van, **azonnal gyere haza.**

Az értesülés és a megérezés valamilyen fokán túl ez a mondás a magyar parasztság évszázados gondolkodás módjának a kifejezése is volt, ha bármi történik is akkor a családnak együtt kell maradnia, biztonságot és védelmet csak az évszázadok óta kialakított falusi család tud biztosítani számunkra. Sajnos a történelem viharába a magyar parasztra zúduló gyötrelmek lelki és testi sebesülések eleinket megtanították az önvédelemre, hogy a bajban csak magunkra számíthatunk, a mi kis családunkra, a mi kis házunkra, a mi kis vagyonunkra. Ha bármi történik is, ha ezek megvannak a bajokat, megpróbáltatásokat túléljük.

Ezt a mondást szem előtt tartva eszemben volt, hogy az 1956 viharában sehová ne menjek, a barátaimhoz illetve a szüleimhez se Nyíregyháza közelébe, hanem az első adandó alkalommal haza jöttem.

Emlékeztem én a napokra, a történésekre, azonban a napok meghatározásánál segítséget kértem a már többszörösen említett Holp András barátomtól, aki elküldte részemre azokat az újságokat és információkat melyek pontosan behatárolták a történeteket.

Amikor Budapesten 1956. október 23-án kitört a forradalom, tehát keddi napon, Nyíregyházán abból mondhatni semmit nem éreztünk.

A rádióból azok a közlemények jöttek és híradások, amiket azóta a kutatók már sokszor leírtak. Ezekből semmit sem tudtunk meg.

Esetleg amikor a rádióban csupán a „Csárdáskirálynő” című operett belépőjét adták folyamatosan és más semmit arra lehetett következtetni, hogy Budapesten valami történt, ott nagy bajok vannak.

Ezt a vélekedést megerősítették az akkori vezetők néha egymásnak ellentmondó intézkedései a tüntetések megtűréseivel illetőleg tiltásával kapcsolatban.

Csupán csak az utalt nagy fegyveres készülődésre, hogy a Véső utcai épületszárnyon lévő Hálóterem lakói éjszakánként harcokosik óriási dübörgésére ébredtek.

Én, aki az udvari részben lévő Hálóban aludtam alig vettem ezt észre, hiszen a sok fal már elnyelte a zajt.

Reggel megnézve a tankok járását, majd félméteres lyuk tátongott azon a helyen, ahol a szovjet tankok elfordultak Miskolc illetve Debrecen felé.

Mint később kiderült a szövetségesek elindultak a forradalmat eltiporni.

Mi minden nap, mint ez idáig iskolába mentünk és úgy emlékszem, hogy október 25-én, csütörtökön a Rózsa néni meghosszabbított osztályfőnöki órát tartott ahol próbáltuk megbeszélni a történeteket. Ennek alaphangja a keletnyugati szembenállás volt az akkori állapotoknak és világhelyzetnek megfelelően.

26-án, pénteken is bementünk még az iskolába, de már a kollégiumtól három háznyira a főutcán a nyomdánál emberek voltak az úttesten, követelték a 12 pont kinyomtatását.

Az iskolában csak beszélgetések voltak az órákon, szünetben az iskolaudvaron először tapasztaltam azt a kezdeményezést, hogy a Kossuth gimnáziumhoz menjünk tüntetni, azokhoz csatlakozzunk.

10 óra körül jött az Igazgatói intézkedés, hogy az iskola a működését egyenlőre félbeszakítja, mindenki menjen haza, a kollégium tanulói pedig a délutáni, esti vonatokkal térjenek vissza lakóhelyükre.

Visszaindultunk a kollégiumba és a város központjában a Városi Tanács és a Katolikus Templom előtti útszakaszon nagy tömegeket láttunk.

Óriási teherautók zaja bontakozott ki, akkor húzták le a Tanács előtti kertben lévő szovjet síremlékeket drótkötéllal.

Ez néha nem sikerült, akkor újra kezdték esetleg erősebb járművel.

Beszaladtunk a kollégiumba, letettük a nehéz iskolatászkát és visszajöttünk a forgatagba.

A nyomdánál a tömeg csak nőtt, az emeleti ablakból dobálták ki az elkészített röplapokat. Valaki mondta, hogy menjünk az Evangélikus

Templomon túli, pont a Rózsa néni háza előtt fölállított lovas szobor ledöntéséhez, azonban elkéstünk, ezt már ledöntötték és visszafordultunk.

Közben ebédeltünk a kollégiumban.

Ekkor történt a Morgó temetőben lévő szovjet emlékmű ledöntése is, oda már nem volt idő elgyalogolni.

Inkább a kollégiumtól 200 m-re lévő Irodaház homlokzatán lévő nagy Vörös csillag leszedésénél voltam jelen.

A tömegek egy része a Damjanich laktanyába vonult, valószínű fegyvereket követeltek.

A felsorolt megmozdulásokon való részvétel már belenyúlt a délutánba, amikor is a kollégiumba mentem, elkezdtem pakolni a ruháimat meg mindent, amit magammal viszek haza.

Ez nem volt nagyon nagy csomag, mert nem tudtam, hogy hogyan lesz az út és esetleg gyalogolnom is kell és akkor a nagy csomag csak hátrálatott volna.

Emlékezetem szerint Dézsi Lajos barátommal - aki Kabára utazott - Földi Bélával, aki Magyarbánhegyesre jött és másokkal elindultunk a

Vasútállomásra 1956. október 26-án, pénteken délután.

Ott éreztem talán először a Szabadságnak azt a hangulatát, amit előzőleg soha, és az óta is csupán az 1989-es évi rendszerváltáskor.

Mint már említettem a vasutasok sapkáján nemzeti szín szalag volt és az információt is sokkal szívějesebben, közvetlen módon adták meg.

Ennek a lényege az volt, hogy indul vonat Budapestre, egyenlőre Debrecenig.

Gondolkodóba estünk, hogy fölszálljunk-e rá, azonban abban bízva, hogy Kaba nem messzire van Debrecentől - gyalogolhatunk is - felszálltunk.

A vonat nem Nyíregyházáról indult, amikor már felszálltunk tömeg volt rajta és csak állóhely. Most jött jól az apám által gyártott faláda, azon ücsörögtem.

A Lajos leszállt Debrecenben, de visszaszállt újra, mert meglepetésre kiderült, hogy a vonat tovább indul Szolnok felé és valószínű Kabán is megáll, és akkor leszállhat.

Lajostól elkészöntünk mi békével mentünk tovább Szolnok felé, amikor már hajnalban a Szajoli lámpához eljutottunk és a vonat megállt.

Félórai állás után a vonat vissza tolatott Törökszentmiklóásra, mert a Szolnoki Tisza hidat elfoglalták az oroszok és nem engedték a vonatot tovább.

Aztán előre Szajol, majd reggelig várakoztunk, a tovább utazást illetően sokan voltak a Szentésre utazók, így a legelső vonat arra ment, míg a következő Békéscsaba felé. Erre fölszálltunk.

Békéscsabán el kellett dönteni, hogy Gábortelepre a kisvonattal, vagy nagy vonattal Kétegyháza felé Medgyesre megyek-e, az utóbbit választottam. Sőt

arról is volt szó, hogy mivel a Földi Béla édesapja vasutas volt esetleg Kézi hajtánnyal megyünk vasúton valamennyit, ha más megoldás nem lesz. Medgyesegyházán kiszálltam és ott találkoztam a Laczkó Miskával, aki ugyancsak hazafelé igyekezett.

A Laczkóék a Csanádapáca felé lévő Petőfi illetve Hunyadi utcai faluvégen laktak, a Miska tanult valahol, a legkisebb öccse pedig sokáig rendőr volt Bodzáson, majd Békéscsabán.

A Laczkó Mihály volt a Budapesti Kábelgyár vezérigazgatója, közéleti személyiség, aki egy ideig a Magyar Labdarúgó Szövetség Elnöke is volt. Mostanság szándékozom neki levelet írni, eszébe juttatni ezt a régi-régi találkozást, hátha emlékszik rá és kíváncsi vagyok a véleményére is.

1956. október 27-én, szombaton a déli órákban érkeztem haza gyalogszerrel. Óriási öröm és megkönnyebbülés volt a családban, hiszen előző este az Amerika Hangja rádió bementa, hogy Nyíregyházán harcok voltak és szüleim erre nagyon megijedtek.

De én akkor már otthon voltam.

Mezőgazdasági munkák már akkor nem voltak, az időm azzal telt el, hogy a háború előtti pártok újságait megvettem a postán, minden reggel frissek voltak a hírek.

Ezen fölül a nyugati adók magyar adásait is állandóan hallgattuk.

Akkor kezdtem megérteni, hogy az eddigi tájékoztatás mennyire egysíkú és primitív volt az akkori diktatúrának megfelelően.

Ekkor volt Ausztráliában a nyári olimpia, újság téma volt a magyar sportolók oda utazása és szereplése.

Hosszan taglalták a vízi póló válogatott verekedésbe torkoló küzdelmét a szovjetek ellen, ami végül győzelemmel végződött.

Mindenki nekünk szurkolt.

Itt érte el Papp László a harmadik olimpia győzelmét és az újságok arról cikkeztek, hogy a forradalom vérbe fojtása után ki jön haza és ki marad külföldön.

Otthon a Szőlőben jártam többször, próbáltam böngészni a szüretkor ott maradt fürtöket. Ködös őszi idő volt ekkor.

A faluban talán egy megmozdulás volt, amikor tüntetők mentek

Gábortelepre és vissza, de én semmilyen összejövetelen nem vettem részt.

Mások mesélték, hogy Sóki Sanyi, aki katonatiszt volt talán ital hatása alatt pisztollyal a templomtoronyra lőtt.

Vele sokat találkoztam otthon, nem messzire az utcában lakott szüleivel.

Később Orosházára helyeztette magát, sokat találkoztunk a városban és Bodzáson is.

Miután szesztilalom volt a kijárási tilalom mellett, apám a Szőlőben termett borát árusította a konyhában. A szesztestvérek kénytelenek voltak oda jönni.

Pár hét elteltével apám vonattal elment Nyíregyházára, haza hozta a cuccaimat.

Zavaros időszak volt ez, mindenütt orosz katonákkal találkozott, nem tudtuk, hogy az iskola újra indul-e, mindenesetre némely forrófejű társunk az orosz könyveit elégette.

Így teltek a hetek és a hónapok otthon, csendes körülmények között, kénytelen elfogadva, hogy az orosz csapatok leverték a forradalmat és Kádár vezetésével új kormány alakult 1956. november 4-én.

Még ekkor is a Szabad Európa rádió közvetítette azon kis Dunántúli rádiók segélyfelhívásait, akiket még az oroszok nem foglaltak el és a rádióadásokat nyugaton tudták még fogni.

1957 januárjában véletlenül tudtam hallgatni valamelyik este a Nyíregyházi Rádió adását és ott egy Szívküldi műsorban valakinek nótát küldtek a tanítás megkezdése alkalmából.

Azonnal írtam Füzesi Igazgató úrnak, aki válaszában megerősítette, hogy a tanítás újra indult és szeretettel várnak, így fogtam magam és elindultam Nyíregyházára.

A Simon Frici osztálytársunk nyugatra emigrált, úgy emlékszem, hogy a Nagy Károly nevezetű Miskolci társunk ugyan megjött, azonban kénytelen volt kimaradni, mert a Miskolc környéki harcokban, a hegyekben megfagytak a lábai.

Orosz helyett angol tanultunk, az öreg Marsó tanította, a következő évben angol helyett németet, és visszajött az orosz tanulása is.

Mint már említettem a németet Dr. Merényi Oszkár az iskola Igazgatója tanította.

A Nyíregyházán való tartózkodásra rányomta a bélyegét a Kádár rendszer elnyomó apparátusa.

Egy éjszaka arra ébredtem 1957 januárjában, hogy dobtáras géppisztollyal áll egy pufajkás mellettem.

Pufajkásoknak hívták azokat a „munkásöröknek” mondott fegyveres személyeket, akiknek feladatuk volt az új hatalom megvédése.

Keresték a kollégiumban éjszaka a felkelőket és szimpatizánsokat.

Házkutatás volt természetesen és egy némelyik diáknál találtak még az októberi napokban íródott gúnyverseket és röplapokat.

Ezek tulajdonosait, 3 fiút elvitték.

Én nyugodtan aludtam, mivel nem maradtam Nyíregyházán így időm, sem alkalmam nem volt az ilyenek megszerzésére Bodzáson pedig az ezekhez való hozzájutás kizárt volt.

Mi reggel elmentünk az iskolába és hallottuk, hogy a fiúkat haza engedték, már a kollégiumba.

Gondolom a Füzesi Imre Igazgató úr bemehetett személyesen a megyei rendőrkapitányhoz és elérte azt, hogy - miután itt semmilyen szervezkedés az új rendszer ellen nem történt - a fiúkat elengedjék.

Ez az év is úgy telt el Nyíregyházán, ahogy a többi, az előttünk járó osztály érettségijekor a kollégiumban maradtunk és szabadok voltunk a haza menetel napjáig.

Otthon várt a nyári mezőgazdasági munka, ezekről már részletesen beszámoltam.

Talán már 1957 nyarán megvette anyám az érettségi öltöny anyagát, elvittük Medgyesre a Símai nevezetű férfiszabóhoz, aki azt majd megvarrja. A végső ruhapróba valószínű karácsonykor megtörtént, 1958. január elején a szabó csomagba megküldte azt nekem Nyíregyházára.

Megjegyezni kívánom, hogy ez a Símai szabó varrta meg az 1964. április 17-én Medgyesen megtartott eljegyzésre az öltönyömet.

Ekkor jegyeztük el egymást Sajben Erzsébet Medgyesi lánnyal, anyám neki is ugyanebből az anyagból vásárolt kiskosztümnek valót, amit ő a varrónőjével megvarratott.

Nagyon szépek voltunk.

Az öltönnyel először a februárban megtartott Szalagavató bálon vettem föl. A bálon Pásztor Ilona elsős lány volt a partnerem, erről már az előzőekben beszámoltam.

1958. május 10-ig folyt a tanítás, a gyengébb tantárgyakból erős tanulással próbáltam javítani, nehogy baj legyen az érettségim.

Május 10-én, szombaton volt a ballagás az iskolában, hozzám anyám és Laci jöttek el. Több fényképen is szerepelnek. Fáradtak voltak, egész éjjel utaztak és már szombaton délbe haza is indultak a hosszú út miatt.

Az élelmiszer készletemet feltöltötték.

Emlékszem, hogy anyám egyszer Othelló feketeszőlőt küldött nekem csomagba, a rossz csomagolás miatt a papír elázott, a csomag majd széthullott, alig tudtam valamit enni belőle.

Anyámnak szokása volt borítékba 10 vagy 20 forintost tenni, általában megkaptam. A levelezés egyébként postai levelezőlapon történt, az egész négy év anyagát megőriztem, egybe kötöttem és olyan jól eltettem, hogy most amikor kellene, nem találom!

A ballagás utáni hétfőn már megkezdődtek az írásbeli érettségi vizsgák. Úgy emlékszem, hogy magyarból, matematikából és számvitelből volt.

Magyarból problémám nem volt. Számtannál a feladatot az osztály ablakán kidobták a pincelejáratba, a harmadikosok elvitték onnan a kollégiumba, az egyik diák megoldva a példákat a táblára írta, lemásolták és visszajutatták ugyanúgy az osztályba.

Ezekből a megoldott feladatokból írtunk be egy-egy példát megoldva a hivatalos papírra.

Emlékszem a Süveges Berci, aki hülye volt a számtanhoz is elégséges dolgozatot írt.

Az utolsó órán a Csaba tanár úr oda ült melléje és lediktálta neki az egyenletet.

A Berci majdnem fuldoklott a röhögéstől, mert a lapok között már ott volt a megoldott feladat, amit nem tudott átmásolni, mert a tanár úr ott volt és majdnem észrevette az eltakart puskát.

A számvitelre nem emlékszem, de a cselekmény hasonló módon történhetett. Az érettségim nem bukott meg senki.

Az iskolai bankettre csak homályosan emlékszem, az a történet maradt meg bennem, hogy vacsora közben a Vass Miska elordította magát, hogy „Pincér”.

Én már akkor a hazaköltözéssel foglalkoztam, nekünk messze lakóknak ez gondot jelentett mivel mindent haza kellett juttatni: ágynemű, könyvek stb. A második félévben pályázatok jelentek meg az érettségi utáni állások betöltésére vonatkozóan, a munkakönyvünket is az iskolától kaptuk.

Én Orosházára jelentkeztem a Városi Tanácsra ahol előadói munkakört ajánlottak.

Haza térve közreműködtem a soron következő mezőgazdasági munkák végzésében és egy alkalommal, apámmal Orosházára jöttünk be állás ügyben”.

Mint már említettem örömmel vettem a 100 éves centenáriumi évkönyv kiadványukat, annál is inkább, mert a visszaemlékezésekben az én emlékeim is előjöttek.

Utólagos engedelmeikkel némelyik pontatlan, ezeket szeretném javítani.

-A 146-os oldalon Dr. Angyal Sándor újságíró megjegyzését kiegészíteném azzal, hogy a Végső utcán a kollégiumban a nyújtó mellett *korlát* is volt. Ugyancsak Ő nyilatkozott a mellékhelyiséggel kapcsolatban.

Más hozzászólókkal egyetértésben a pottyantós wc még hosszú évekig jelen volt.

A nagytanulóban néha szombaton este a kollégista lányokkal klubdélutánt tartottunk, ahol lemezről ment a „Seherezádé – Nem adlak másnak stb.”

A kollégiumban mosónő volt, néha segítettem neki a padláson a kimosott ruhát teregetni.

Lehet, hogy az Angyal Sanyi közel lakott és így ő nem vette igénybe a mosoda szolgáltatását.

-A 148. oldalon Losonczi László hozzászólásához megjegyezném, hogy az 1950-es években a Városi Fürdőbe jártunk tisztálkodni, amikor a kollégiumban baj volt a meleg vízzel.

A menet kétsoros oszlopban volt, és a fő utcán a romos Malom mellett történt, ahol most a leány gimnázium van.

-167. oldalon Vass Mihály osztálytársam emlékeiben azt írja, hogy 1956. október 25-én maradt abba a tanítás.

Idézném Dr. Fazekas Árpád főorvos „Forradalom Szabolcs-Szatmárban” címen kiadott könyvéből: „1956. október 26. pénteki napról, iskolába mentünk és ezen a napon – délelőtt – a Megyei Tanács Művelődési Osztálya elrendelte az iskolák bezárását”.

Ezen a napon voltak a különböző megmozdulások, szobordöntés és vörös csillag leverés stb.

A Nyíregyházi Határszél 1989. szeptember 15-i számában közli, hogy „Ezek az indulatok gyüllemlettek cselekvésre, ösztönző nagyságúvá Nyíregyházán is 1956. október 26-án... Nem volt mit tenni ki kellett menni az utcára. És 1956. október 26-án az emberek ki is mentek. Jelszavakat kiabáltak, énekeltek, szavaltak, szobrokat döntöttek, csillagokat vertek le”.

-Magamat hozom elő, amikor a 164-es oldalon pontosan ugyanígy írom le az eseményeket.

-168-as oldalon Vass Mihály visszaemlékezése során azt írta, hogy a Süveges Bertalan osztálytársunkat elvitték, és hogy megverték.

Az lehet, hogy a Bercit elvitték és még két tanulót, azonban délutánra a Füzesi igazgató úrral együtt a három fiú visszaérkezett a kollégiumba.

Tóth Antal

5900 Orosháza, Arany János 2/c.

06-20/4218-594

06-68/411-273